

Åtgärder mot klotter och annan skadegörelse

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet dels regeringens proposition 2002/03:138 Åtgärder mot klotter och annan skadegörelse och fyra motioner som väckts med anledning av propositionen, dels yrkanden i fem motioner som väckts under den allmänna motionstiden åren 2002 och 2003.

Förslaget innehåller dels en ändring i polislagen (1984:387) som möjliggör för polisen att kroppsvisitera personer för att söka efter föremål som är ägnade att användas som hjälpmedel vid bl.a. skadegörelse, dels ändringar i brottsbalken som innebär att straffmaximum för skadegörelse av normalgraden höjs och att försök till sådant brott kriminaliseras.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Utskottet föreslår att riksdagen antar regeringens förslag och avslår samtliga motioner.

I ärendet finns en reservation.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll.....	5
Utskottets överväganden.....	6
Lagförslagen.....	6
Övriga frågor.....	9
Reservation.....	12
Avslag på propositionen, punkt 1 (v, mp)	12
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	13
Propositionen.....	13
Följdmotioner.....	13
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002.....	13
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003.....	14
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag.....	15

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Avslag på propositionen

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Ju26 och 2002/03:Ju28.

Reservation (v, mp)

2. Lagförslagen

Riksdagen antar regeringens förslag till

a) lag om ändring i polislagen (1984:387) och

b) lag om ändring i brottsbalken.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2002/03:138 och avslår motion 2002/03:Ju29 yrkande 1.

3. Handlingsplan mot klotter

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Ju210, 2002/03:Ju311 yrkande 1, 2003/04:Ju374 och 2003/04:Ju384.

4. Övriga frågor

Riksdagen avslår motionerna 2002/03:Ju27, 2002/03:Ju29 yrkande 2, 2002/03:Ju311 yrkande 2 och 2002/03:Ju352 yrkandena 1 och 2.

Stockholm den 16 oktober 2003

På justitieutskottets vägnar

Johan Pehrson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Johan Pehrson (fp), Susanne Eberstein (s), Alice Åström (v), Margareta Sandgren (s), Beatrice Ask (m), Helena Zakariasén (s), Jeppe Johnsson (m), Yilmaz Kerimo (s), Torkild Strandberg (fp), Johan Linander (c), Göran Norlander (s), Joe Frans (s), Leif Björnlod (mp), Kerstin Andersson (s), Louise Malmström (s), Hillevi Engström (m) och Peter Althin (kd).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Till grund för förslagen i propositionen ligger en inom Justitiedepartementet upprättad departementspromemoria, Åtgärder mot klotter (Ds 2001:43). Promemorian har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Justitiedepartementet (dnr Ju 2001/5946).

Lagrådet har granskat regeringens förslag och avstyrkte i sitt yttrande att det i lagrådsremissen framlagda förslaget till lagstiftning genomfördes på det underlag som åberopats. Lagrådet hade synpunkter på främst två av förslagen i remissen, nämligen förslaget om kroppsvisitation och förslaget om höjning av straffmaximum för skadegörelse av normalgraden. Även förslaget att kriminalisera försök till skadegörelse av normalgraden avstyrktes. Lagrådet invände i den delen främst att förslaget inte bör genomföras isolerat.

När det gäller förslaget om utökade möjligheter till kroppsvisitation anförde Lagrådet i huvudsak att samma principiella invändningar som riktades mot ett förslag till en liknande bestämmelse i ett lagstiftningsärende år 1988 (prop. 1987/88:143, bet. 1988/89:JuU13) alltjämt har bärkraft. Lagrådet påpekade bl.a. att undantag från skyddet mot kroppsvisitation i 2 kap. 6 § regeringsformen endast får göras för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till detta ändamål. Sådana förutsättningar förelåg enligt Lagrådet inte i lagstiftningsärendet år 1988. För att nu göra en annan bedömning krävs att det uppkommit ett klart ökat behov av insatser mot klotter och annan skadegörelse. Enligt Lagrådet anfördes det i remissen inte några omständigheter som ger anledning till antagande att någon sådan förändring har inträtt.

Beträffande förslaget till höjning av straffmaximum för skadegörelse anförde Lagrådet att förslaget getts en utformning som avviker från sedvanlig lagstiftningsteknik och som medför betydande risker för tillämpningsproblem och en oenhetlig praxis. En höjning av straffmaximum för skadegörelse av normalgraden skulle enligt Lagrådet innebära att åtskilliga brott av normalgraden skulle anses ha ett högre straffvärde än brott som bedömts som grova.

Regeringen har efter Lagrådets granskning justerat förslaget till ny lydelse av 19 § polislagen (1984:387) på så sätt att det skall finnas *särskild* anledning anta att den som avses med kroppsvisitationen bär med sig föremål som är ägnade att användas vid brott som innefattar skada på egendom. Regeringens lagförslag återfinns i *bilaga 2*. I propositionen har också tillkommit en utförlig redogörelse för omfattningen, utvecklingen och de samhällsskadliga konsekvenserna av skadegörelse bl.a. i form av klotter.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås skärpningar av det straffrättsliga regelverket för att förebygga och bekämpa klotter och annan skadegörelse.

Polisen föreslås få möjlighet att i förebyggande syfte kroppsvisitera för att söka efter föremål som är ägnade att användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom. Vidare föreslås att straffmaximum för skadegörelse av normalgraden höjs från fängelse i sex månader till fängelse i ett år. Slutligen läggs det fram ett förslag om att kriminalisera försök till skadegörelse av normalgraden.

I propositionen föreslås också att effekterna av den nya lagstiftningen bör utvärderas.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2004.

Utskottets överväganden

Lagförslagen

Utskottets förslag i korthet

Utskottet delar regeringens bedömning beträffande behovet av åtgärder för att förebygga och bekämpa klotter och annan skadegörelse. Utskottet instämmer i regeringens bedömning att en möjlighet för polisen att kroppsvisitera personer för att eftersöka föremål som är ägnade att användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom är en verkningsfull och nödvändig åtgärd för att kunna förhindra klotter och annan skadegörelse. Utskottet anser också att utformningen av den förslagna nya lydelsen av 19 § polislagen är sådan att den är acceptabel som ett undantag från regeringsformens förbud mot kroppsvisitation. Utskottet tillstyrker också förslagen till straffskärpning för skadegörelse och att försök till skadegörelse skall kriminaliseras. Utskottet föreslår att riksdagen bifaller propositionen samt avslår två motioner med yrkanden om avslag på propositionen samt en motion med yrkande om att förslaget om ändringar i polislagen skall avslås. Jämför reservationen (v, mp).

Regeringen föreslår i propositionen en ändring av 19 § polislagen varigenom det införs en möjlighet för polisman att – i förebyggande syfte och utan misstanke om att något brott har begåtts – kroppsvisitera personer för att söka efter föremål som är ägnade att användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom. Kroppsvisitation skall kunna ske om det finns särskild anledning att anta att den som avses med åtgärden bär sådana föremål med sig och det kan antas att de kan förklaras förverkade enligt den sedan tidigare gällande bestämmelsen i 36 kap. 3 § 3 brottsbalken. Sådant förverkande kan ske endast om föremålen har påträffats under omständigheter som gav uppenbar anledning att befara att de skulle komma till användning som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom.

Vidare föreslår regeringen att 12 kap. 1 § brottsbalken ändras på så sätt att straffmaximum för skadegörelse av normalgraden höjs från fängelse i sex månader till ett år.

Slutligen föreslås en ändring av 12 kap. 5 § brottsbalken innebärande att försök till skadegörelse av normalgraden kriminaliseras.

I motionerna 2002/03:Ju26 (v) och 2002/03:Ju28 (mp) yrkas avslag på propositionen. Motionärerna anför bl.a. att det vid en avvägning mellan behovet och valet av lämpliga åtgärder för att minska skadegörelsen i samhället och önskan att värna grundlagsskyddet mot kroppsvisitation inte finns tillräckliga skäl att införa den föreslagna bestämmelsen i 19 § polislagen.

Liknande synpunkter framförs i motion 2002/03:Ju29 (c) yrkande 1. Vidare anför i motionerna 2002/03:Ju26 och 2002/03:Ju28 att straffskärpning inte utgör en lämplig åtgärd för att komma till rätta med ungdomsbrottslighet.

Skadegörelse, särskilt genom klotter, är ett stort och stadigt ökande samhällsproblem. Av tillgänglig kriminalstatistik kan utläsas att antalet anmälda skadegörelsebrott nästan fördubblats under de senaste 15 åren. Antalet anmälda skadegörelsebrott i form av klotter har nästan tredubblats mellan åren 1996 och 2002. Enligt en undersökning genomförd av Brottsförebyggande rådet (BRÅ) har kostnaderna för skadegörelse och särskilt klottersanering inom bl.a. lokaltrafiken i Stockholmsområdet ökat markant under senare år. Även om statistik på detta område kan antas innehålla en inte obetydlig mängd felkällor är ökningen i antalet anmälda brott så kraftiga och kostnadsökningarna så stora att någon annan slutsats inte kan dras än att skadegörelsebrottsligheten har ökat betydligt sedan i slutet på 1980-talet och att skadegörelse i form av klotter blivit ett särskilt stort problem.

Skadegörelse skapar i sin tur otrygghet och vantrivsel bland allmänheten. Det leder till ökande förfall och sannolikt ytterligare brottslighet samt därmed sammanhängande negativa sociala och ekonomiska konsekvenser för hela bostadsområden och stadsdelar. Gärningsmännen, som ofta är unga, torde dessutom ofta ha svårt att överblicka de negativa konsekvenserna av att bli dömda för skadegörelsebrott och att i samband därmed bli ålagda att betala stora skadeståndsbelopp. Enligt utskottets mening är det bl.a. mot bakgrund av det anförda nödvändigt och angeläget att vidta verkningsfulla åtgärder för att komma till rätta med detta samhällsproblem.

Sådana åtgärder som förespråkas i motion 2002/03:Ju26, nämligen att bekämpa skadegörelse genom minskad segregation och avskaffande av sociala orättvisor, torde på kort och meddellång sikt knappast kunna minska skadegörelsebrottsligheten i erforderlig utsträckning. Att de av regeringen i detta ärende föreslagna lagändringarna genomförs hindrar dock inte sådana fortsatta strävanden. Propositionen innehåller också en redogörelse för det pågående arbetet i denna del. Utskottet återkommer till denna fråga i det följande.

Sammanfattningsvis kan utskottet alltså inte ställa sig bakom yrkandena i motionerna 2002/03:Ju26 och 2002/03:Ju28 om avslag på propositionen. Motionerna bör avslås.

En ökad möjlighet till *kroppsvsitation* på sätt som regeringen föreslår innebär ett undantag från det i 2 kap. 6 § regeringsformen stadgade skyddet mot kroppsvsitation. Undantag från detta grundlagsskydd får enligt 2 kap. 12 § regeringsformen göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle och får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett åtgärden.

Utskottet delar regeringens uppfattning att behovet av insatser mot klotter och annan skadegörelse är avsevärt större i dag jämfört med vad som var fallet då utskottet år 1988 hade att ta ställning till – och avstyrkte – ett liknande förslag till regler om kroppsvsitation (prop. 1987/88:143,

bet. 1988/89:JuU13). Den nu föreslagna möjligheten för polisen att i förebyggande syfte och utan misstanke om att ett brott har begåtts kroppsvisitera personer för att eftersöka föremål som kan användas t.ex. för att klottra framstår som den klart mest verkningfulla åtgärden för att förhindra sådan brottslighet.

Enligt utskottets mening utgör behovet av att förhindra den omfattande och systematiska skadegörelsebrottsligheten ett godtagbart ändamål för att göra undantag från grundlagsskyddet mot kroppsvisitation. Någon mindre ingripande åtgärd än kroppsvisitation som skulle ge polisen erforderliga verktyg att förhindra klotter och annan skadegörelse torde knappast finnas.

Eftersom en utökad möjlighet till kroppsvisitation innebär ett inkräktande på den personliga integriteten är det naturligtvis särskilt viktigt att den aktuella bestämmelsen utformas på ett sådant sätt att den vare sig kan missbrukas eller tillämpas i en större utsträckning än vad som är önskvärt och nödvändigt.

Sedan Lagrådets granskning har regeringen omarbetat förslaget till ny lydelse av 19 § polislagen. Av den i propositionen föreslagna lydelsen följer ett krav på restriktiv tillämpning från polisens sida. Det krävs nämligen för möjlighet till kroppsvisitation att det finns *särskild* anledning att anta att den som avses med åtgärden bär ett föremål med sig som kan användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom. Med en sådan utformning av bestämmelsen krävs det någon form av kvalificerad konkret grund för antagandet att en person bär på sådana föremål. Polisen ges således inte någon allmän rätt att kroppsvisitera t.ex. ungdomar med viss klädsel som uppehåller sig i Stockholms tunnelbana.

Vidare krävs det för att kroppsvisitation skall kunna vidtas att det med hänsyn till omständigheterna kan antas att de föremål som det finns särskild anledning att anta att personen bär med sig kan förklaras förverkade enligt 36 kap. 3 § brottsbalken. Sådana föremål får endast förklaras förverkade om de har påträffats under omständigheter som gav uppenbar anledning att befara att de skulle komma till användning vid brott som innefattar skada på egendom.

Vid utformningen av den föreslagna lydelsen av 19 § polislagen har enligt utskottets uppfattning en god avvägning gjorts mellan intresset av att så långt möjligt begränsa intrånget i den personliga integriteten och att ändå ge polisen ett tillräckligt kraftfullt verktyg för att kunna förhindra klotter och annan skadegörelse. Även motion 2002/03:Ju29 bör alltså avslås i nu behandlad del.

En särskild fråga som utskottet vill beröra i detta sammanhang är de hänsyn som bör tas vid kroppsvisitation av unga personer. Enligt 36 § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) får personer som är misstänkta för att före 15 års ålder ha begått ett brott kroppsvisiteras endast om det finns särskilda skäl. Eftersom kroppsvisitation enligt den föreslagna lydelsen av 19 § polislagen avser situationer då någon brottsmisstanke inte föreligger är den nu nämnda bestämmelsen i LUL inte

tillämplig i dessa situationer. Någon motsvarande bestämmelse, med krav på särskilda skäl för kroppsvisitation av unga personer, återfinns inte i vare sig polislagen eller någon annan författning som möjliggör kroppsvisitation utan brottsmisstanke. Enligt utskottets mening är det dock självklart att polisen förfar varsamt i sina kontakter med så unga personer.

Vad gäller förslaget om *höjning av straffmaximum* för skadegörelse av normalgraden anser utskottet att det, bl.a. mot bakgrund av hur praxis utbildats på området, finns ett behov av att ge utrymme för en mer nyanserad straffvärdebedömning och påföljdsbestämning. Vissa skadegörelsegärningar som i och för sig inte är att bedöma som grova bör i större utsträckning än i dag kunna rendera en mer ingripande påföljd än böter. Detta gäller t.ex. vissa typer av systematisk, organiserad och/eller planerad skadegörelse. Avsikten är dock inte att denna höjning av straffmaximum skall leda till generella straffskärpningar.

Den ökning av den tidsmässiga överlappningen av straffskalorna för skadegörelse och grov skadegörelse som uppstår genom den föreslagna ändringen ter sig inte som anmärkningsvärt stor. Eftersom avsikten, som just nämnts, inte är att få till stånd en generell straffskärpning framstår det inte som lämpligt att i detta sammanhang även höja straffminimum för grov skadegörelse för att på det sättet minska denna överlappning.

Utskottet delar regeringens bedömning att *försök till skadegörelse av normalgraden* bör kriminaliseras. I konsekvens med att straffskalan för skadegörelse av normalgraden höjs, en höjning som är avsedd att träffa fall av t.ex. systematisk, organiserad och planerad skadegörelse som ändå inte är att bedöma som grov, får dessa gärningar också anses klandervärda redan på försöksstadiet. Genom en försökskriminalisering ges polisen större förutsättningar – utöver vad som redan följer av 13 § polislagen – att förhindra att påbörjade skadegörelsebrott fullbordas. Polisen ges därigenom möjlighet att bl.a. gripa gärningsmannen.

Sammanfattningsvis tillstyrker utskottet propositionen och – som redan angetts – avstyrker motionerna 2002/03:Ju26, 2002/03:Ju28 och 2002/03:Ju29 i nu behandlade delar.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår ett antal motionsyrkanden rörande olika åtgärder mot klotter och annan skadegörelse.

I motion 2002/03:Ju27 (m) yrkas att även förberedelse till skadegörelse skall kriminaliseras.

Enligt 23 kap. 2 § första stycket 2 brottsbalken, i dess lydelse fr.o.m. den 1 juli 2001 (SFS 2001:348, prop. 2000/01:85, bet. 2000/01:JuU25), skall den som, med uppsåt att utföra eller främja brott, skaffar, tillverkar, lämnar,

tar emot, förvarar, transporterar, sammanställer eller tar annan liknande befattningsmedel med något som är särskilt ägnat att användas som hjälpmedel vid ett brott, i de fall det särskilt anges i straffbestämmelsen, dömas för förberedelse till brottet, om denne inte gjort sig skyldig till fullbordat brott eller försök.

Regeringen stannar i propositionen för att inte föreslå en kriminalisering av förberedelse till skadegörelse av normalgraden. Som skäl för sitt ställningstagande anför regeringen bl.a. att det starkt kan ifrågasättas om t.ex. sprayburkar, som har ett så omfattande legitimt användningsområde och knappast utgör något typiskt brottsverktyg, faller inom ramen för bestämmelsens tillämpningsområde (prop. 2002/03:138 s. 27).

Utskottet instämmer i vad regeringen anför i denna del. Utskottet vill för egen del tillägga att huvudsyftet med en eventuell kriminalisering av förberedelse till skadegörelse, nämligen att förebygga och förhindra att fullbordade sådana brott alls begås, i stor utsträckning torde kunna uppnås genom den föreslagna bestämmelsen om rätt för polisman att kroppsvisitera personer för att eftersöka föremål som kan användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom och möjligheten enligt 36 kap. 3 § brottsbalken att förverka sådana föremål. Även tillämpning av bestämmelsen i 13 § polislagen om polismans rätt att ingripa för att avvärja att en straffbelagd gärning begås torde kunna ha en viss sådan effekt. Till detta kommer att förberedelsebrottet allmänt sett bör vara förbehållet brottslighet av allvarigare slag. Utskottet avstyrker bifall till motion 2002/03:Ju27.

I motion 2002/03:Ju29 (c) yrkande 2 anføres att de klotterförebyggande åtgärder som har företagits i Sverige bör inventeras och analyseras. I motionerna 2002/03:Ju210, 2002/03:Ju311 yrkande 1, 2003/04:Ju374 och 2003/04:Ju384 (alla kd) förespråkas en riksomfattande handlingsplan mot klotter.

Regeringen gav i regleringsbrevet för år 2003 BRÅ i uppdrag att inventera de klotterförebyggande åtgärder som har vidtagits i Sverige och att analysera de uppföljningar som gjorts av deras effekter. I BRÅ:s uppdrag ingår även att lämna förslag till åtgärder som kan förväntas ha en klotterförebyggande effekt samt att belysa möjligheterna att genomföra pilotprojekt på några orter i Sverige. BRÅ skall redovisa sitt uppdrag senast den 1 december 2003.

Genom det till BRÅ givna regeringsuppdraget är motion 2002/03:Ju29 i nu behandlad del tillgodosedd. I avvaktan på att uppdraget redovisas är utskottet inte berett att ta något initiativ till några sådana åtgärder som förespråkas i motionerna 2002/03:Ju210, 2002/03:Ju311, 2003/04:Ju374 och 2003/04:Ju384. Riksdagen bör avslå motionerna i nu behandlade delar.

I motionerna 2002/03:Ju311 (kd) yrkande 2 och 2002/03:Ju352 (mp) yrkande 2 anføres att straffen för skadegörelsebrott bör skärpas. I motion 2002/03:Ju352 har detta yrkande preciserats till att maximistraffet för skadegörelse av normalgraden bör höjas från sex månader till ett års fängelse.

Som utskottet har anfört ovan finns det skadegörelsebrott, bl.a. vissa former av klotter, som samhället bör se allvarigare på än vad som i dag är fallet. Utskottet delar således motionärernas uppfattning att allvarigare former av skadegörelsebrott – som i och för sig inte bedöms som grov skadegö-

relse – i större utsträckning bör kunna föranleda en strängare påföljd än böter. Motionsyrkandena tillgodoses också genom den i propositionen föreslagna ändringen i 12 kap. 1 § brottsbalken, som nyss tillstyrkts. Motionerna 2002/03:Ju311 och 2002/03:Ju352 bör således i dessa delar avslås av riksdagen.

I motion 2002/03:Ju352 (mp) yrkande 1 anförs att klottrare som påföljd för brottet bör kunna åläggas att själva sanera sitt klotter.

I 27 kap. 5 § andra stycket, 28 kap. 6 § samt 31 kap. 1 § femte stycket brottsbalken finns bestämmelser som möjliggör för rätten att i samband med utdömmande av påföljderna villkorlig dom och skyddstillsyn samt vid överlämnande av unga personer till vård inom socialtjänsten samtidigt föreskriva att den dömda skall biträda den skadelidande med visst arbete, som syftar till att avhjälpa eller begränsa skadan eller som annars i belysning av brottets och skadans art framstår som lämpligt. Rätten kan förordna att sådant arbete skall utföras om det bedöms vara ägnat att främja den dömdes anpassning till samhället och den dömda samtycker därtill. En förutsättning för att de nu nämnda bestämmelserna skall kunna tillämpas är att skada på egendom uppkommit genom brottet.

Här kan också nämnas att föreskrifter om samhällstjänst, i samband med utdömmande av skyddstillsyn eller villkorlig dom respektive ungdomstjänst i samband med överlämnande av unga personer till vård inom socialtjänsten, kan ges ett, med anledning av brottet, pedagogiskt innehåll med t.ex. klottersanering.

Genom de redovisade bestämmelserna i brottsbalken får motionärens yrkande anses tillgodosett. Riksdagen bör därför avslå motion 2002/03:Ju352 i denna del.

Reservation

Avslag på propositionen, punkt 1 (v, mp)

av Alice Åström (v) och Leif Björnlod (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår proposition 2002/03:138. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2002/03:Ju26 och 2002/03:Ju28.

Ställningstagande

Enligt vår mening bör en utgångspunkt vara att såväl skadegörelse som annan brottslighet främst bekämpas genom att det förs en strid mot segregation och sociala orättvisor. De i propositionen föreslagna åtgärderna bygger emellertid snarare på en konfrontationspolitik med ingrepp i den grundlagsskyddade kroppsliga integriteten och hårdare straff som huvudinslag.

Enligt vår mening finns det ett stort behov av forskning om och analys av problemets omfattning och de klotterförebyggande åtgärder som har vidtagits och i framtiden bör vidtas. Först när det finns ett pålitligt underlag är det dags att ta ställning till om det är nödvändigt med straffskärpningar och ytterligare undantag i det grundlagsfästa skyddet för den kroppsliga integriteten.

Motionerna 2002/03:Ju26 och 2002/03:Ju28 om avslag på propositionen bör alltså bifallas.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2002/03:138 Åtgärder mot klotter och annan skadegörelse:

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i polislagen (1984:387),
2. lag om ändring i brottsbalken.

Följdmotioner

2002/03:Ju26 av Alice Åström m.fl. (v):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2002/03:138 Åtgärder mot klotter och annan skadegörelse.

2002/03:Ju27 av Tomas Högström (m):

Riksdagen beslutar att kriminalisera förberedelse till skadegörelse av normalgraden.

2002/03:Ju28 av Leif Björnlod m.fl. (mp):

Riksdagen avslår regeringens proposition 2002/03:138 om åtgärder mot klotter och annan skadegörelse.

2002/03:Ju29 av Birgitta Sellén (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avslå förslaget om att kroppsvisitera personer som man antar skall klottra på ej tillåtna platser.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inventera, analysera och forska kring de klotterförebyggande åtgärder som vidtagits i Sverige.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2002

2002/03:Ju210 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till en riksomfattande handlingsplan mot klotter.

2002/03:Ju311 av Mikael Oscarsson (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en riksomfattande handlingsplan mot klotter och annan skadegörelse.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att skärpa straffsatserna för klotter och skadegörelse.

2002/03:Ju352 av Lars Ångström (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att klottare i högre utsträckning får dömas till att med hink och borste själva tvätta bort sitt klotter.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att ändra straffskalan för klotter från ett halvt till ett års fängelse.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2003

2003/04:Ju374 av Mikael Oscarsson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en riksomfattande handlingsplan mot klotter och annan skadegörelse.

2003/04:Ju384 av Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att en riksomfattande handlingsplan mot klotter utarbetas.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i polislagen (1984:387)

Härigenom föreskrivs att 19 § polislagen (1984:387) skall ha följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*19 §¹

En polisman som med laga stöd griper eller annars omhändertar eller avlägsnar någon får i anslutning till ingripandet kroppsvisitera denne i den utsträckning som är nödvändig

1. av säkerhetsskäl för att vapen eller andra farliga föremål skall kunna tas om hand, eller

2. för att hans identitet skall kunna fastställas.

En polisman får också kroppsvisitera i den utsträckning det behövs för att söka efter vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken.

En polisman får också kroppsvisitera i den utsträckning det behövs för att söka efter

1. vapen eller andra farliga föremål som är ägnade att användas vid brott mot liv eller hälsa, om det med hänsyn till omständigheterna kan antas att ett sådant föremål kan förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken, eller

2. föremål som är ägnade att användas som hjälpmedel vid brott som innefattar skada på egendom, om det finns särskild anledning anta att den som avses med åtgärden bär ett sådant föremål med sig och det med hänsyn till omständigheterna kan antas att föremålet kan förklaras förverkat enligt 36 kap. 3 § brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.

¹ Senaste lydelse 1993:1412.

2 Förslag till lag om ändring i brottsbalken

Härigenom föreskrivs att 12 kap. 1 och 5 §§ brottsbalken skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 kap.

1 §

Den som förstör eller skadar egendom, fast eller lös, till men för annans rätt därtill, *dömes* för *skadegörelse* till böter eller fängelse i högst *sex månader*.

Den som förstör eller skadar egendom, fast eller lös, till men för annans rätt därtill, *döms* för *skadegörelse* till böter eller fängelse i högst *ett år*.

5 §

För försök eller förberedelse till grov skadegörelse, *så ock* för underlåtenhet att avslöja *sådant brott dömes* till ansvar enligt vad i 23 kap. *stadgas*.

För försök eller förberedelse till grov skadegörelse *och försök till skadegörelse samt* för underlåtenhet att avslöja *grov skadegörelse*, *döms* till ansvar enligt vad *som föreskrivs* i 23 kap.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2004.